

УДК 338.583:504.062

В.В. Струнін
Національний університет
харчових технологій

ФОРМУВАННЯ КОМПЛЕМЕНТАРНОГО ЕФЕКТУ ПРИ РЕАЛІЗАЦІЇ ЕНЕРГООЩАДНОЇ РЕСУРСНОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВ

Сучасний стан економіки характеризується складними умовами, серед яких значне місце посідає енергетична залежність держав і підприємств. У зв'язку з цим, актуальним питанням сьогодення є обрання стратегічно правильного вектору при формуванні ресурсної політики підприємств. Правильність вибору забезпечуватиме формування майбутніх показників діяльності підприємства та безпосередньо його конкурентної позиції на внутрішньому та зовнішньому ринках. Раціональне використання енергоресурсів закладає фундамент економії витрат діяльності і сприяє забезпеченню захисту та відтворення природних ресурсів.

У статті розглянуті ключові фактори впливу на динаміку попиту на ресурси, включаючи дослідження питання впровадження альтернативних джерел енергії. Проведені теоретичні дослідження кореляційного зв'язку між попитом на ресурс та продуктивністю ресурсу, що базуються на останніх тенденціях світових ринків і які полягають у виявленні шляхів зниження витрат суб'єктів господарювання за рахунок впровадження новітніх технологій щодо використання ресурсів з метою досягнення комплементарного ефекту, враховуючи прагнення максимізувати прибуток, при загальній вимозі до якості, екологічної чистоти та безпечності продукції.

Ключові слова: комплементарність, енергоощадність, ресурсна політика, ресурсний ефект, мультиплікативність

Сьогодні підприємництво як ніколи орієнтоване на пошук шляхів зниження витрат для досягнення максимального ефекту від власної господарської діяльності. Беручи за основу визначення господарської діяльності, наведеної у Господарському кодексі України (ст. 3 ГК України) [1], можна стверджувати, що націленість господарюючих суб'єктів на максимізацію прибутку орієнтує їх до диверсифікації векторів власної діяльності задля забезпечення позитивного ефекту з метою зниження ризику банкрутства.

В роботі для забезпечення достовірності одержаних результатів використано методи спостереження, порівняння, абстрагування, індукції.

Одним із шляхів досягнення бажаного результату, особливо актуальним для сьогодення, стає пошук і впровадження новітніх технологій щодо використання ресурсів, необхідних у діяльності суб'єкта господарювання. Доповненням до потреби цільового використання ресурсів постає потреба у забезпеченні поставок якісної, екологічно-чистої та безпечної продукції, особливо, що стосується харчових продуктів, в тому числі з метою запобігання шкоди навколишньому природному середовищу (НПС) та збереження прийняттого екологічного стану локально, регіонально та глобально, що безпосередньо закріплено у низці вітчизняних та міжнародних нормативно-правових актів.

Вивчаючи дане питання, можна побачити, що чи не найбільш поширеною є ситуація, коли виробник закупає необхідні ресурси та згодом, на основі їх безпосереднього використання, реалізовує власну продукцію на конкурентному ринку. Втім, достеменно відомо, що ресурси задовольняють потреби виробника опосеред-

ковано, а тому купівля того чи іншого ресурсу буде напряму залежати від того, наскільки ефективно можна використати ресурс, що купується, іншими словами — як придбаний ресурс відобразиться на якості товару і його реалізації на ринку.

Виходячи з цього, виникає стійкий кореляційний зв'язок між попитом на ресурс та продуктивністю ресурсу під час формування (створення) товару і попитом на цей товар на цільовому ринку. Таким чином, попит на ресурси є похідним попитом, який залежатиме від попиту на товари, що виробляються за їх допомогою. При цьому, чутливість попиту на ресурси, залежно від зміни його цінових та нецінових факторів, визначається показниками цінової еластичності попиту на ресурси, яка залежить від темпів спадання граничного продукту, легкості ресурсозаміщення, еластичності попиту на продукт виробника (пряма залежність) і частки витрат на ресурс у загальних витратах [2].

Прагнучи реалізувати власну місію, кожен суб'єкт господарювання формує та використовує різні комбінації ресурсів для досягнення конкурентоспроможності на ринку. Необхідною умовою ефективного використання стратегічних ресурсів підприємства, що лежать в основі конкурентних переваг на ринку, є постійний і безперервний пошук шляхів отримання ресурсного ефекту, який являє собою результат оптимального використання потенціалу ресурсів та їх комбінацій, тим самим забезпечуючи формування додаткових грошових потоків або нових стратегічних можливостей.

Максимально повне використання потенціалу кожної одиниці ресурсу є пріоритетним завданням для управління ресурсами. За умови хибної оцінки ресурсного потенціалу зводяться нанівець перспективи отримання економічної вигоди відповідно до стратегічного плану, що так само є негативним явищем, як і наявність незадіяних ресурсів, що говорить про втрату альтернативних шляхів формування додаткових грошових надходжень і конкурентних переваг.

Мотивуючи викладеним потребу у якісному підході до ведення ресурсної політики підприємствами, слід вказати на необхідність формування динамічного ресурсного ефекту, виходячи з принципу комплементарності та мультиплікативності.

Варто зазначити, що комплементарний ресурсний ефект досягається за умови використання осяжних ресурсів, які підприємство може придбати або залучити ззовні, та виникає, коли мають місце флуктації потреб в обсягах цих ресурсів. Дія комплементарного ефекту є обмеженою обсягами матеріальних ресурсів чи потужністю матеріальних активів [3, 4].

Серед низки наявних ресурсів, поступово набувають поширення альтернативні джерела енергії, які належать до категорії відновлювальних та дають змогу підприємству економити на витратах на енергоресурси, втілюючи при цьому мету збереження НПС [5].

Особливо важливим розгляд даного питання є для підприємств харчової промисловості, враховуючи наявність сезонного виробництва та проблеми утилізації відходів. Саме тут можна говорити про наявність бази для забезпечення комплементарного ефекту через наявність флуктації потреб в обсягах ресурсів, викликаних специфікою виробничого та споживчого секторів [6].

Втім, питання формування попиту на дані ресурси на сьогодні є складним, в результаті ускладненої адаптації до нових технологій, включаючи переобладнання підприємств під нові вимоги, налагодження інфраструктури [5], ускладнена ситуація із залученням інвестицій і кредитуванням фірм-новаторів, чим, власне, і викликаний низький рівень інноваційної активності і зацікавленості у пошуку якісних альтернатив у даному напрямі.

Ще одним фактором впливу на динаміку попиту на ресурси виступає зміна цін на інші ресурси (ресурси-замінники), що тягне за собою появу ефектів заміщення

та обсягу. Втім, ефект заміщення не матиме місця за умови зміни цін на комплементарні ресурси [2]. Як результат, можна спостерігати орієнтацію у забезпеченні вітчизняних підприємств енергетичними ресурсами на освоєні і відомі ресурси, такі як газ, мазут, вугілля, замість залучення світової практики впровадження альтернативних відновлювальних джерел енергії (ВДЕ). Наразі, втілення такого досвіду носить лише поодинокий характер.

Ця проблема виникає у зв'язку із тим, що у довгостроковому періоді перед підприємствами-виробниками постає ключове питання щодо вибору такого співвідношення ресурсів, яке забезпечуватиме мінімізацію витрат з їх придбання при досягненні планового обсягу виробництва та відповідного забезпечення максимального прибутку. За таких умов діє правило, відповідно до якого мінімізація витрат досягається за умов рівності граничних обсягів випуску у розрахунку на одиницю вартості кожного ресурсу, що співвідносяться, або для більшої точності й відповідності ринковій кон'юнктурі — граничних витрат на ресурс [2].

Як наслідок, прибуток суб'єкта господарювання зростатиме до тих пір, поки граничний продукт у грошовому вираженні змінного фактора виробництва буде перевищувати витрати на придбання додаткової одиниці ресурсу. Досліджуючи практику впровадження ВДЕ можна говорити, що доцільність їх використання базується на використанні інвестиційного ресурсу на початку реалізації проекту та підтверджується значною віддачею з плином визначеного часу для окупності проекту, який хоча і залежить від масштабу проекту, але є прийнятним для втілення ідеї [6].

Висновки. Спираючись на положення мікроекономіки та практичний досвід впровадження ВДЕ, можна верифікувати, що з метою досягнення комплементарності у кореляційній залежності між впровадженням ВДЕ та вектором максимізації прибутку, необхідна реалізація активної цільової державної політики в інноваційно-інвестиційному та грошово-кредитному полях [7].

ЛІТЕРАТУРА

1. *Господарський кодекс України*: редакція від 19.04.2012 [Електронний ресурс] / Верховна Рада України — Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.
2. *Макконнэлл К.Р. Экономика: принципы, проблемы и политика* / Макконнэлл К.Р., Брю С.Л.; пер. с 14 англ. изд. — М.: Инфра-М, 2003. — XXXVI, 972 с. — С. 48 — 54
3. *Кемпбелл Э. Стратегический синергизм*. / Кемпбелл Э., Саммерс Лачс — 2-е изд. — СПб.: Питер, 2004. — 416 с.
4. *Макаренко Л.Г. Синергетичний ефект в економіці* [Електронний ресурс] / Л.Г. Макаренко, М.С.Бритов // Проблеми системного підходу в економіці — 2010. — № 4. — Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/e-journals/PSPE/2010_4/Makarenko_410.htm
5. *Концерн RWE: Газові та вугільні електростанції — безперспективні* [Електронний ресурс] / Л. Юрченко // Deutsche Welle — 2011. — Режим доступу: <http://www.dw.de/dw/article/0,,15231373,00.html>
6. *Як заробити «зелених» на «зеленому» бізнесі* [Електронний ресурс] / О.Фарина // KyivPost — 2010. — Режим доступу: <http://www.kyivpost.ua/business/article/yak-zarobiti-zelenih-na-zelenomu-biznesi-6502.html>
7. *Сабадаш В.В. Тенденції сучасної ресурсної політики у забезпеченні еколого-економічної безпеки* / В.В. Сабадаш // Механізм регулювання економіки. — 2007. — № 2. — С. 50–59.

В.В. Струнин

Формирование комплементарного эффекта при реализации энергосберегающей ресурсной политики предприятий

Современная экономика характеризуется сложными условиями, среди которых значительное место занимает энергетическая зависимость государств и предприятий. В связи с этим, сегодня актуальным вопросом является избрание стратегически правильного вектора при формировании ресурсной политики предприятий. Правильность выбора обеспечит формирование будущих показателей деятельности предприятия и непосредственно его конкурентной позиции на внутреннем и внешнем рынках. Рациональное использование энергоресурсов закладывает фундамент экономии затрат деятельности, способствует обеспечению защиты и воспроизводства природных ресурсов.

В статье рассмотрены ключевые факторы влияния на динамику спроса на ресурсы, включая исследование вопроса внедрения альтернативных источников энергии. Проведенные теоретические исследования корреляционной связи между спросом на ресурсы и продуктивностью ресурса, которые базируются на последних тенденциях мировых рынков, и которые состоят в выявлении путей снижения расходов субъектов хозяйствования за счёт внедрения новейших технологий по использованию ресурсов, с целью достижения комплементарного эффекта, учитывая стремление максимизировать прибыль, при общем требовании к качеству, экологической чистоте и безопасности продукции.

Ключевые слова: комплементарность, энергосбережение, эффект, политика, ресурс

V. Strunin

The forming of complementary effect in energy saving resource policy of enterprises

Modern economy is characterized by difficult conditions, including significant role of states' and businesses' energy dependence. Therefore, the current issue is the selection of strategically correct vector in resource policy's formation of the enterprise. The correctness of the choice will ensure the formation of future company performance and its competitive position in domestic and foreign markets directly. Rational use of energy resources lays the foundation of cost savings and enhances protection and restoration of natural resources.

The article describes the key factors that influence the dynamics of demand for resources including investigation of alternative energy sources. There are theoretical researches of correlation between demand on resources and resource productivity, which are based upon the latest trends of world markets and reveal path of reducing entities' costs through implementation of high technologies of using resources to reach complementary effect, considering the wish to maximize profit in general requirement for quality, ecology purity and product safety.

Key words: complementarity, energy-saving, effect, resource policy, resource effect.

---

e-mail: victor.strunin@gmail.com

Надійшла до редколегії 11.02.2012 р.